



บทที่ 2

## เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาในบทนี้ประกอบด้วย ความสำคัญและความหมายของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนผลงานวิจัยของบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัย ทั้งในการสร้างแบบสอบถาม และการอภิปรายผลและเสนอแนะต่อไป

### ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรถือได้ว่าเป็นแม่บทและเป็นหัวใจของการศึกษา สังคมจะเจริญก้าวหน้าเพียงใด ขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นพื้นฐาน เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร สามารถให้ความรู้สร้างเสริมทักษะและทัศนคติในด้านใดบ้าง สิ่งต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตร เป็นเสมือนแนวทางที่จะช่วยให้เราทราบได้ว่า การศึกษาที่จัดให้แก่เด็กนั้นเน้นไปในทางใด มีผลดีต่อปวงชนและสังคมมากน้อยเพียงใด ดังที่ สุมิตร คุณานุการ (2518: 2) กล่าวว่า "การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตาม จะไม่สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดไว้ ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการและแนวทาง" เช่นเดียวกับ กาเลน เซเลอร์ และวิลเลียม เอ็ม อเล็กซานเดอร์ (Galen Saylor and William M. Alexander 1974: 5) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า "หลักสูตรเป็นเสมือนแผนภูมิการเดินทาง และตารางที่ยึดหยุ่นได้ในการดำเนินการศึกษา หลักสูตรจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชา ด้านการบริหารโรงเรียนและด้านการบริการทางการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมอยู่ด้วยกัน" หลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อเราจะจัดการศึกษาให้กับใครในระดับใดก็ตาม เราจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรก่อนทุกครั้งไป ถ้าได้วางหลักสูตรไว้อย่างรอบคอบและรัดกุม ตลอดจนได้มีการติดตามตรวจสอบการนำไปปฏิบัติจริงอยู่เสมอแล้ว ย่อมจะเป็นสิ่งประกันได้ว่า การให้ศึกษานั้นมีทางที่จะประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

### ความหมายของหลักสูตร

ในปัจจุบันยังไม่สามารถบอกได้แน่ชัดว่า คำนิยาม หรือความหมายของหลักสูตรนั้น ควรจะกล่าวออกมาในลักษณะใดจึงจะถูกต้อง นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรหลายท่านต่างก็ให้คำนิยามแตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ยอร์จ โบซอง (George Beauchamp 1981: 61-62) กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรนั้นจะมีขอบเขตอยู่ภายใน 3 ฐานะ คือ หลักสูตรในฐานะของศาสตร์แขนงหนึ่งในสาขาการศึกษา หลักสูตรในฐานะข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ และหลักสูตรในฐานะของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

เมื่อพิจารณาตามขอบเขตของหลักสูตรดังกล่าว จะเห็นว่า หลักสูตรในสองฐานะสุดท้าย เป็นกระบวนการที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับริงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน เพราะความหมายของหลักสูตรในลักษณะนี้ หมายความว่าถึงกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดบุคลากร การให้บริการ การนำหลักสูตรไปสู่การสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนผลผลิตอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ยังมีผู้ที่กล่าวถึงหลักสูตรในความหมายที่สอดคล้องกันกับ ยอร์จ โบซอง อีกหลายท่านได้แก่ กลุ่มของ โอธาเนล บี สมิธ วิลเลียม โอ สแตนเลย์ และฮาร์ลัน เจ ชอร์ส (Othanel B. Smith, William O. Stanley and Harlan J. Shorse 1950: 334-335) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ลำดับของประสบการณ์ที่มีศักยภาพ ซึ่งจัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้คิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ส่วน เอ็ดเวิร์ด ครูก (Edward Krug 1960: 262-265) ให้ทัศนะว่าหลักสูตรคือสื่อกลางของการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดทำขึ้น เพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนที่ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ อันนำไปสู่ผลผลิตทางการเรียนที่พึงปรารถนา และสื่อกลางในที่นี้รวมถึงการเรียนในห้องเรียน โครงการแนะแนว การบริหารสุขภาพ การอยู่ค่ายพักแรม การค้นคว้าในห้องสมุด และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรอีกด้วย สำหรับผู้ที่คำนึงถึงหลักสูตรในแง่ที่เป็นการเตรียมนักเรียนเพื่อที่จะรู้จักและคุ้นเคยกับความเป็นจริงในสังคมมากที่สุดอีกกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ คือ กลุ่มของ ไมเคิล เลวิส และ อลีส มีล (Michael Levis & Alice Miel 1972: 27) โดยกล่าวถึงหลักสูตรว่าเป็นโครงร่างเกี่ยวกับโอกาสในการสร้างข้อผูกพันของผู้เรียนกับบุคคลอื่นและกับสิ่งต่าง ๆ ภายในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม จากคำกล่าวและทัศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรดังกล่าวนี้ แม้จะแตกต่างกันบ้าง แต่ สัจด์ อุทรานันท์ (2527: 16) ได้เสนอความเห็นว่ ความหมายของหลักสูตรพอจะสรุปได้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตร คือ สิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และได้ตอบสนองต่อการชี้แนะของทางโรงเรียน

#### การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน

เนื่องจากหลักสูตรเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการให้การศึกษาในโรงเรียน ผู้สร้างหลักสูตรทุกฝ่ายต่างมุ่งที่จะทำให้หลักสูตรสอดคล้องและสนองต่อความต้องการและประสบการณ์ของนักเรียน และสังคมโดยรวม และหลักสูตรจะสนองหลักการข้างต้นได้มากขึ้น หากโรงเรียนพยายามดำเนินการให้เหมาะสมต่อสภาพที่จะเป็นไปในอนาคตด้วย ดังนั้น ประการแรกสุดสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน คือทุกคนควรจะได้เข้าใจหลักสูตรในทัศนะที่ตรงกัน อย่างไรก็ตาม จอห์น กูดลาด และคณะ (John Goodlad and Associates 1979: 28) กล่าวว่า หากจะพิจารณาหลักสูตรแล้ว จะเห็นความแตกต่างกันอยู่ 5 ระดับ คือ

1. ระดับอุดมคติ
2. ระดับแบบแผนหรือระดับทางการ
3. ระดับการเรียนการสอน
4. ระดับปฏิบัติการ
5. ระดับประสบการณ์

การพิจารณาหลักสูตรทั้ง 5 ระดับนี้ เป็นการรับรู้ของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อหลักสูตรโดยส่วนรวม ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการพิจารณาหลักสูตรใน 3 ระดับสุดท้าย ซึ่งมีความจำเป็นและเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนมากที่สุด กล่าวคือ หลักสูตรระดับการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ครูเตรียมจะสอนในชั้นเรียน เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความมุ่งหวัง ค่านิยม และความเชื่อในเรื่องที่จะนำเสนอต่อผู้เรียน หลักสูตรระดับนี้จึงขึ้นอยู่กับลักษณะทางวิชาชีพ ความสามารถและประสบการณ์ของครู เป็นการตัดสินใจที่เน้นเฉพาะกรณีและเน้นที่การปฏิบัติมากกว่า หลักสูตรระดับปฏิบัติการ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระหว่างการเรียนการสอน เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน แผนการสอนหรือบันทึกการสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นและอาจมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเมื่อนำมาสอนจริง ส่วนหลักสูตรระดับประสบการณ์คือสิ่งที่ผู้เรียนประสบจริง ๆ จากการวางแผนการสอนของครูและจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ในระดับนี้ครูจะต้องเข้าใจและระลึกลู่เสมอว่า ผู้เรียนจะเลือกและมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งที่ครูนำเสนอ บนพื้นฐานของความสนใจ ค่านิยม ความสามารถและประสบการณ์เดิมของเขาเอง ซึ่งจะแตกต่างกันไปในผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการสอน และจัดกิจกรรมให้มีโอกาสได้เลือก ได้เคลื่อนไหว เป็นสิ่งที่แปลกใหม่ ส่งเสริมและท้าทายความสามารถและความสนใจของผู้เรียนอยู่เสมอ ระดับของหลักสูตรดังกล่าวทั้งหมดนี้หากได้นำไปพิจารณา ร่วมกับการวางแผน การนำไปปฏิบัติตลอดจนการวัดและประเมินผล จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างถูกต้องและบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูนำเอาโครงการต่าง ๆ ของหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล นอกจากการบริหารและการบริการจากฝ่ายบริหารของโรงเรียนแล้ว ปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การสอน เพราะแม้ว่าหลักสูตรจะถูกจัดวางไว้อย่างดีเพียงใดก็ตาม ถ้าการนำไปใช้ของครูผู้สอนไม่ถูกต้องแล้ว ก็จะไม่เกิดผลอย่างแท้จริงตามจุดประสงค์ การนำหลักสูตรไปใช้โดยทั่วไปนั้น อาจจัดลำดับได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ การบริหารและบริการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การวัดและประเมินผล

## 1. การบริหารและการบริการ

### 1.1 การเตรียมบุคลากร

ในด้านการบริหารและการบริการหลักสูตรนั้น สงัด อุทรานันท์ (2527: 262-269) กล่าวไว้ว่า เป็นงานที่มีความสำคัญมากโดยเริ่มจากการเตรียมบุคลากรก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ จำเป็นต้องให้ความรู้หรือชี้แจงให้มีความเข้าใจในจุดประสงค์ หลักการ โครงสร้าง แนวการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลตามแนวทางของหลักสูตรนั้น การเตรียมบุคลากรดังกล่าวอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมชี้แจง การอบรม การประชุมสัมมนา การเผยแพร่ทางเอกสารและสื่อมวลชนต่าง ๆ นอกจากนั้นก็มีการจัดเตรียมครูเข้าสอน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และถ้าจะให้ดีที่สุด ควรเป็นไปตามความสมัครใจของครูด้วย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ใช้ศักยภาพของตนเพื่อประโยชน์ในการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด งานบริหารและบริการหลักสูตรยังรวมไปถึงการให้บริการด้านวัสดุหลักสูตร ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือ การบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมออีกด้วย

### 1.2 การบริหารการสอน

ภายหลังจากที่ได้จัดเตรียมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนแล้ว ฝ่ายบริหารจะต้องดำเนินการบริหารการสอนไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปได้อย่างมากขึ้น นั่นคือต้องจัดให้มีการสำรวจปัญหาด้านการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น มีการตรวจสอบปรับปรุงคุณภาพของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือวัดผล จัดให้มีการประชุมสัมมนาครูผู้สอนเพื่อร่วมกันประเมินผลงานหรือร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ ตลอดจนมีการติดตามผลการใช้หนังสือเรียนหรือการนำแผนงานหรือโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ไปใช้ นอกจากนั้นงานบริหารการสอนยังคลุมไปถึงการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนิเทศการสอนทั้งภายในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนอีกด้วย

### 1.3 การจัดปัจจัยและสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

แนวทางที่จะนำหลักสูตรไปสู่ความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริมการจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทางโรงเรียนจะต้องคำนึงและจัดเตรียมไว้ให้พร้อม กรมวิชาการ (2521: 173-174) ได้เสนอแนะถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย ตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดเตรียมวัสดุประกอบหลักสูตร



แบบเรียนและหนังสือประกอบอื่น ๆ ขนาดของห้องต่อจำนวนนักเรียน ห้องเรียนพิเศษเฉพาะวิชา ห้องสมุด ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวก และการให้บริการต่าง ๆ สำหรับแต่ละหมวดวิชา เพื่อให้เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุผลมากที่สุด ฝ่ายบริหารจะต้องคอยสำรวจปัจจัย และสภาพต่าง ๆ ดังกล่าวในโรงเรียนอยู่เสมอว่ามีพร้อมและเหมาะสมเพียงใด รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมืออย่างจริงจังจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน

นอกจากนั้นการให้ความสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในโรงเรียนอยู่เสมอก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะงานส่วนนี้เป็นเสมือนการศึกษา ติดตามผลการใช้หลักสูตร ในโรงเรียนว่าได้ดำเนินการต่าง ๆ ด้วยความถูกต้อง สอดคล้องและเหมาะสมกับงานส่วนอื่น ๆ หรือไม่ เพียงใด หากมีปัญหาก็จะได้หาทางแก้ไขให้ลุล่วงไป ส่วนมากจะเป็นการให้คำแนะนำ และช่วยเหลือแก่ครูผู้สอน โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างกัน งานจะต้องดำเนินไปด้วยบรรยากาศแห่งความเห็นประชาธิปไตย ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์และความร่วมมือกัน

## 2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

### 2.1 การดำเนินการตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

จุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งอันดับแรกในการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมตามที่ต้องการ สมิตร์ คุณานุกร (2518: 47-48) กล่าวว่า จุดประสงค์ทางการศึกษามีอยู่หลายระดับ เช่น จุดประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ของหมวดวิชา จุดประสงค์รายวิชา และจุดประสงค์ของการสอน จุดประสงค์ของแต่ละระดับควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันและสามารถนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนี้ ธำรง บัวศรี (2524: 18) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญหลายประการของจุดประสงค์ทางการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมการศึกษา
- (2) เป็นแนวทางในการกำหนด เนื้อหาวิชาและประสบการณ์
- (3) ช่วยให้ครูผู้สอนทราบกระบวนการและเป้าหมายของการใช้หลักสูตร
- (4) ช่วยในการกำหนดจุดประสงค์ของการบริหารงานโรงเรียน
- (5) ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล

### 2.1.1 จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการกำหนดหมวดหมู่ การจำแนกและลำดับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom 192: 6-8) ได้เสนอวิธีที่จะกำหนดจุดประสงค์ให้รัดกุมและมีความหมายอย่างเดียวกัน นั่นคือ การกำหนดหมวดหมู่ตามจุดประสงค์ทางการศึกษา (Taxonomy of Education) โดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 หมวด ได้แก่

1.1 พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถทางสติปัญญา

1.2 เจตพิสัย (Affective Domain) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจ และความซาบซึ้ง

1.3 ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะหรือความชำนาญในการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรระดับโรงเรียนควรให้แคบ เจาะจงและชัดเจนเพื่อให้เข้าใจง่ายและนำไปสู่การปฏิบัติที่ตรงกัน ส่วนจุดประสงค์รายวิชานั้น ควรพิจารณาและกำหนดให้ชัดเจนมากที่สุด เพื่อการแปลความหมายออกมาให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่ต้องการเป็นไปได้ง่ายขึ้น

### 2.1.2 จุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษใหม่ทั้งในระดับมัธยมต้นและระดับมัธยมปลายนั้น ตามหลักการของหลักสูตรจะมุ่งผลิตนักเรียนส่วนหนึ่งเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงและอีกส่วนหนึ่งเพื่อให้มีพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และเปลี่ยนปรัชญาจากการเน้นเนื้อหาเป็นการเน้นกระบวนการ และทักษะทางด้านความคิดมากกว่าความจำ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่จัดอยู่ในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ ซึ่งกำหนดให้เป็นวิชาเลือก ภาษาต่างประเทศทุกภาษามีความสำคัญเท่ากัน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น เลือกเรียนได้สองภาษา สำหรับภาษาอังกฤษได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรใหม่ไว้ดังนี้

(1) ให้มีพัฒนาการในด้านความรู้ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะ

(2) เพื่อฝึกทักษะ การฟัง พูด อ่านและเขียน ให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน ในงานอาชีพ และการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ตามวัยและศักยภาพของผู้เรียน

(3) ให้มีพัฒนาการในการอ่าน และการฟัง เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และเพื่อพัฒนาความรู้สึกรักการอ่าน

(4) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ในวัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษา อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

นอกจากนี้ ทรงพร อิศโรธกุล และสุชาดา นิยมานนิตย์ (2525: UE3) ได้ให้ทัศนะว่า หลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับปัจจุบัน ทำให้วงการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยตื่นตัวมากต่อแนวความคิดใหม่ในการสอนภาษา เพื่อการสื่อความหมาย เป็นหลักสูตรที่บ่งบอกจุดประสงค์ปลายทางที่ชัดเจน เป็นการเปลี่ยนทัศนะใหม่ของครูผู้สอนในทุก ๆ ด้าน โดยจะต้องเน้นความต้องการของนักเรียนเป็นหลัก ให้ทราบเป้าหมายของกิจกรรม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและมุ่งให้นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ในทำนองเดียวกัน สมถวิล ธนะโสภณ (2526: 45-47) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการเปิดโอกาสให้เลือกตั้งกล่าว สามารถสนองจุดประสงค์ของหลักสูตรในด้านที่เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และเป็นพื้นฐานการศึกษา เหมาะกับผู้ที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษให้เก่งสามารถติดต่อกับชาวต่างประเทศได้ เมื่อเรียนสูงขึ้นไปจุดประสงค์เรื่องวัฒนธรรมก็จะเสริมให้นักเรียนเข้าใจในภาษาศาสตร์ยิ่งขึ้นเพราะวัฒนธรรมมักจะปรากฏอยู่ในตัวภาษา ในด้านรายวิชา ก็มีชื่อวิชาที่บ่งบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่เด่นชัด ซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับก่อน ๆ และในรายละเอียดของวิชายังมีไว้ชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนทำอะไรได้บ้าง โดยไม่ได้กำหนดหัวข้อไวยากรณ์เลย นอกจากจุดประสงค์ปลายทางที่ต้องการ ดังนั้นครูจึงมีหน้าที่เลือกสรรเนื้อหาทางภาษาไปประกอบกับหน้าที่ทางภาษาให้สอดคล้อง เหมาะสมและน่าสนใจ เพื่อทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ปลายทางนั้น ๆ



นอกจากนั้น กาญจนา ปราบพาล และคณะ (2527: 126) ได้กล่าวเกี่ยวกับ โครงสร้างของหลักสูตรฉบับนี้ว่า โครงสร้างหลักสูตรมีรายวิชาให้เลือกหลายแบบ เช่น ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 นักเรียนสามารถเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 1,2 หรือ เสริมทักษะ 1,2 หรือการอ่าน 1,2 ก็ได้ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถเลือกเรียนได้อีกหลายวิชา วิชา ที่ให้เลือกมี ภาษาอังกฤษ การอ่าน พัฒนาทางภาษา ภาษาอังกฤษเพื่อการอาชีพ การฟัง-พูด การอ่านเชิงวิเคราะห์ และการเขียน โดยกำหนดเงื่อนไขการเลือกไว้ด้วย จะเห็นได้ว่า หลักสูตรใหม่ เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนได้มากกว่ารายวิชา มีโอกาสที่จะพัฒนาความถนัด ทางภาษาอังกฤษของตนอย่างเต็มที่

### 2.1.3 จุดประสงค์การเรียนรู้

นอกจากครูจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนถ่องแท้กับจุดประสงค์ของการศึกษา ทั่ว ๆ ไป และจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ครูจะต้อง นำไปพิจารณาพร้อมกับจุดประสงค์ของรายวิชาที่ตนสอนด้วย เพื่อจะได้กำหนดออกมาเป็นจุดประสงค์ ของการสอนในแต่ละครั้ง กาญจนา เกียรติประวัติ (2524: 128) กล่าวไว้ว่า ในการพิจารณา หาจุดประสงค์ในการสอนนั้น ครูจะต้องถามตัวเองว่าผู้เรียนจะทำอะไรได้บ้าง พฤติกรรมที่ต้องการ จากผู้เรียนจะต้องระบุไว้อย่างชัดเจน และเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้ วัดได้ โดยระบุเกณฑ์ที่ ผู้เรียนจะต้องทำได้ไว้ด้วย

การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นเรื่องสำคัญมากที่ครูต้องปฏิบัติให้ได้จนเคยชิน แม้จะต้องใช้เวลาและการฝึกฝนบ้างในระยะแรก แต่ประโยชน์ที่จะได้รับนั้นมีมาก กล่าวคือ ช่วยในการวางแผนการสอนโดยเฉพาะการจัดเนื้อหาวิชา ช่วยในการวัดผลก่อนการเรียน ช่วย ในการเลือกและพัฒนาสื่อการสอน ช่วยในการประเมินผลหลังการเรียน และช่วยส่งเสริมการเรียน ด้วยตนเองของผู้เรียนอีกด้วย

## 2.2 การดำเนินการด้านโครงสร้างและเนื้อหาวิชา

ในหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษฉบับปัจจุบัน เป็นการสอนที่เน้นการสื่อความหมายเป็นสำคัญ ดังเช่น ทรงพร อิศโรอุกุล และสุชาติา นิยมานนิตย์ (2525: UE1-2) กล่าวว่า หลักสูตร ใหม่ เป็นความหวังใหม่ เนื้อหาของหลักสูตรใหม่ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวาง วิชา ภาษาอังกฤษก็ได้รับการปรับเปลี่ยนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อความหมาย ในขณะที่แบบเรียน และวิธีสอนส่วนใหญ่ยังเป็นไปตามแนวเดิม สร้างความบั่นบ่วนไม่น้อยต่อนักเรียน ครูและผู้ที

เกี่ยวข้องอื่น ๆ นอกจากครูผู้สอนจะต้องยึดถือ เนื้อหาของหลักสูตรใหม่เป็นหลักแล้ว ครูจำเป็นต้องรู้จักพลิกแพลงกระบวนการเรียนการสอน (Process) ตลอดจนวิธีการนำเสนอ (Presentation) ให้มีลักษณะเพื่อการสื่อความหมายอีกด้วย ไม่เช่นนั้น หลักสูตรใหม่ที่เน้นการนำภาษาไปใช้ได้ สถานการณ์จริง (Communicative Syllabus) เกือบจะไม่มีประโยชน์เลย ถ้าหากว่าการสอนของครูมิได้เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาตามกระบวนการแบบใหม่ดังกล่าว ทั้งนี้แสดงว่าการสอนของครูมีความสำคัญมาก ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดอันหนึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูจึงควรเอาใจใส่ต่องานสอนให้มากขึ้น รู้จักเลือกและตัดสินใจใช้วิธีสอนที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร ส่วนผู้บริหารก็มีหน้าที่คอยกระตุ้น ชี้แนะ สนับสนุนด้านการบริการ และส่งเสริมให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การปฏิบัติงานบังเกิดผลตามที่คาดหวังมากที่สุด

อนึ่ง เนื้อหาวิชาของหลักสูตรนั้นมีความหมายคลุมไปถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญในการเรียนรู้ด้วย นับเป็นส่วนที่จะตอบสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร ในการกำหนดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของการเรียนรู้สมควรจะให้มีความเหมาะสมกับระดับชั้น มีการจัดลำดับความยากง่ายให้สัมพันธ์กันและไม่เกิดการซ้ำซ้อน

### 2.2.1 เกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา

ในด้านเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหานั้น ฮิลดา ทาบ่า (Hilda Taba 1970: 267-289) ได้เสนอเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาไว้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

- (1) เชื่อมถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา
- (2) สอดคล้องกับวุฒิภาวะในการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน
- (3) สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
- (4) สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม
- (5) มีความสมดุลระหว่างความกว้างและความลึก
- (6) สนองความมุ่งหมายได้หลายประการ

### 2.2.2 เกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์

เนื้อหาวิชาและประสบการณ์การเรียนรู้จำเป็นต้องจัดให้ควบคู่กันไป และสำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาว่าจะนำสิ่งใดมาสอนหรือจะเสนอประสบการณ์ลักษณะใด เช่นไร จึงจะเกิดผลดี

กับการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งมีแตกต่างกันไปนั้น สมิตร์ คุณานุกร (2518: 97-99) ได้สรุปหลักเกณฑ์ดังกล่าวไว้ว่า

- (1) ประสพการณ์ที่เลือกมาควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน
- (2) ประสพการณ์และกิจกรรมนั้น ควรก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียน
- (3) กิจกรรมนั้นควรอยู่ในขอบเขตที่ผู้เรียนสามารถจะปฏิบัติได้
- (4) กิจกรรมนั้นควรส่งเสริมจุดประสงค์ของการสอนในหลาย ๆ ด้าน
- (5) ประสพการณ์และกิจกรรมนั้นควรสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ซึ่งทั้งหมดดังกล่าวนี้ อาจจะใช้เกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลาย ๆ ข้อคละกันไป อันจะเป็นแนวทางไปสู่การเลือกเนื้อหาวิชาและประสพการณ์ได้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

### 2.3 การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

#### 2.3.1 การสอนของครู

สังต์ อุทรานันท์ (2527: 262-269) กล่าวว่า งานด้านนี้ ประกอบด้วย การปรับปรุง การเลือกสรรเนื้อหาวิชา และกิจกรรมที่สอดคล้องกับนักเรียนและสภาพของท้องถิ่น โดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน ในรูปของโครงการหรือแผนการสอนซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้จะต้องตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก จากการพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความรู้ ประสพการณ์ และสามารถบรรลุจุดประสงค์ต่าง ๆ ดังกล่าวมากที่สุด ดังนั้นจึงถือได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งครูเป็นผู้จัดขึ้น เพื่อให้สนองต่อหลักสูตรนั้นเป็นส่วนของการนำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติโดยแท้จริง และเกี่ยวกับเรื่องนี้ อารี สัมหลวี (2522: 144) ให้ข้อคิดว่าการสอนคือ ประมวลประสพการณ์ต่าง ๆ ที่ฝ่ายหนึ่งคือครู จัดทำขึ้นเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งคือ นักเรียน เกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นการกระทำที่ทั้งสองฝ่ายรู้สึกตัวในขณะที่ปฏิบัติ มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ถ้าวิธีสอนไม่เหมาะสมก็อาจไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเลยก็ได้ เช่นเดียวกัน วิชัย ต้นศิริ (2519: 59) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนว่า ถึงแม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ได้อย่างไร ถ้าหากวิธีการสอนของครูยังไม่ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงจากที่เคยปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกัน การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้นจะต้องประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

### 2.3.2 การนำหลักสูตรไปสู่การสอน

ในด้านการนำหลักสูตรไปสู่การสอนนั้น หมายถึง การตีความจากจุดประสงค์ของหลักสูตรว่ามีจุดประสงค์อะไร ต้องการให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากได้ทำความเข้าใจในจุดประสงค์ หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรแล้ว จะต้องกำหนดรายละเอียดของสิ่งที่จะนำไปสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์เหล่านั้น โดยจัดทำในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตร ได้แก่ โครงการสอนหรือประมวลการสอน ซึ่งจะช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น และจะได้เป็นต้นฉบับของการทำบันทึกการสอนต่อไป ทั้งนี้เพื่อจะได้กำหนดลงไปชัดเจนอีกว่าในชั่วโมงใด จะสอนเรื่องอะไร เพื่อจุดประสงค์อะไร รวมทั้งการกำหนดเนื้อหา ประสบการณ์ เวลา กิจกรรม และวิธีวัดและประเมินผลด้วย

### 2.3.3 การจัดระบบเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียน

การจัดระบบเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนนั้น เป็นเรื่องที่ต้องเอาใจใส่อย่างจริงจัง เพราะเป็นสิ่งที่นำไปสอนให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สันดี ธรรมบำรุง (2525: 68-72) กล่าวว่า ครูควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการจัดระบบดังกล่าวต่อไปนี้

#### (1) จัดให้เป็นลำดับ (Sequence)

ครูควรจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก หรือจัดตามลำดับก่อนหลัง เช่น เรียนทฤษฎีก่อนแล้วจึงให้ปฏิบัติหรืออภิปราย และอาจจะจัดจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย หรือจัดตามลำดับเหตุการณ์

อนึ่ง ในการจัดรวบรวมเนื้อหาวิชาและประสบการณ์นี้ จะต้องคำนึงถึงลักษณะของวิชาด้วย ผู้สอนจะต้องรู้จักและเข้าใจธรรมชาติของเนื้อหาวิชาที่ตนสอน รู้ว่าเรียนอะไรก่อนหลังจึงจะได้ผล รวมทั้งมีความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก อันได้แก่ สภาพทางร่างกายและจิตใจ และขบวนการเรียนรู้ของเด็ก เป็นต้น

#### (2) จัดให้เป็นการสะสมความรู้ (Cumulative Learning)

ครูต้องจัดเนื้อหาให้เป็นการสะสมในสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับตัวเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ ตลอดจนเรื่องราวของนานาชาติ

ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน และการสะสมความรู้นั้นควรจะเป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในการเรียนวิชาอื่นด้วย

(3) จัดให้เกิดการผสมผสาน (Integration)

เนื้อหาวิชาไม่ควรจัดแยกออกเป็นส่วน หรือเป็นเรื่องโดยเฉพาะ เพราะหากครูแยกการสอนของแต่ละวิชาแต่ละเรื่องออกจากกัน ผู้เรียนจะได้รับความรู้เท่าที่สอนไป อีกทั้งไม่เป็นการส่งเสริมให้ได้คิดได้กระทำ และอาจจะไม่เกิดประโยชน์ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงได้ การจัดระบบเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ในการเรียนให้สัมพันธ์กันเป็นหมวดหมู่หรือแบ่งตามความสัมพันธ์ของจุดประสงค์ จะเป็นประโยชน์มากกว่า

(4) จัดวิธีการเรียนรู้ให้ได้เลือก (Method of Learning)

ผู้เรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะชอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บางคนอาจจะชอบการทำงานเป็นกลุ่ม ดังนั้นครูจะต้องจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้ได้เลือกกระทำมากขึ้น การเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้นมักจะเป็นการบรรยาย การอภิปรายและการฝึกปฏิบัติ แต่ครูก็ควรตระหนักอยู่เสมอว่าการจัดการเรียนการสอนแต่ละลักษณะนั้นให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

2.3.4 สถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

สมศักดิ์ สินธุระเวชย์ (2524: 34-36) ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนของครูว่า เนื่องจากการเรียนรู้ (Learning) เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ และการสอน (Teaching) เป็นการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ไม่ได้หมายถึงการบอกแต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา ดังนั้น บางครั้งถึงแม้จะไม่มีการสอนก็อาจจะเกิดการเรียนรู้ได้ และหลาย ๆ ครั้งที่มีการสอนไปแล้วอาจไม่เกิดการเรียนรู้เลย ทั้งนี้เพราะปัญหาหนึ่งในการเรียนการสอนคือ ผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) ด้วยเหตุนี้ การแสวงหาหรือการสร้างสถานการณ์ใด ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด จึงมีความสำคัญยิ่ง



สถานการณ์ที่จะช่วยเอื้อต่อการเรียนการสอนดังกล่าวสรุปได้ 4 ประการดังนี้

(1) ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation)

ตามปกติในการสอนครูมักจะเป็นฝ่ายพูด นักเรียนจะเป็นฝ่ายฟัง ถึงแม้ครูจะตั้งคำถามบ้างแต่ก็มิใช่ว่าทุกคนจะมีโอกาสตอบ ซึ่งทำให้ความตั้งใจ ความสนใจลดลง ครูจะต้องให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะครูสอนภาษาอังกฤษ ต้องสร้างโอกาสและเตรียมกิจกรรมให้มีหลายอย่างไว้ให้เลือก

(2) ให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ (Feed back)

การที่ให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสิ่งที่เขาทำไปนั้น มีผลเช่นไร นับว่าเป็นผลดีต่อการเรียนมาก ครูอาจจะเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับ หรืออาจจะใช้บัตรเฉลยคำตอบในกรณีที่เป็นบทเรียนด้วยตนเอง และต้องมั่นใจว่าได้อธิบายเหตุและผลไว้อย่างชัดเจน

(3) ให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จ (Successful Experience)

จากกฎของผลลัพท์ (Law of Effect) ที่ว่าถ้าบุคคลแสดงพฤติกรรมใดลงไป แล้วเกิดการตอบสนอง ที่ทำให้เขาพอใจและมีความสุข เขาก็จะทำพฤติกรรมนั้นอีก แสดงว่าการได้รับการยกย่อง การยอมรับจากครูและเพื่อน ๆ ก็เป็นการเสริมแรงเช่นกัน การสอนภาษาก็ต้องจัดลำดับขั้นตอนให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนทำได้และเกิดความมั่นใจ แล้วจึงสอนหรือให้งานที่ยากขึ้น

(4) สอนทีละขั้นตอน (Gradual Approximation)

การสอนทีละขั้นตอน เป็นการให้ความรู้ทีละน้อยตามความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้รู้สึกประสบความสำเร็จและเกิดความมั่นใจ ดังนั้น ถ้าครูรู้จักเลือกเนื้อหา แบ่งกิจกรรมหรือบทเรียนออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ การดำเนินการเรียนการสอนก็จะประสบผลสำเร็จมากขึ้น

เมื่อพิจารณาจากหน้าที่ของครูผู้สอนดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่าเพื่อความสอดคล้องกับการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทที่เคยเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว มาเป็นผู้ปรึกษา ผู้ช่วยจัดหา เลือกเนื้อหาและประสบการณ์ในการสอนให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง เป็นผู้สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากการทำงานเป็นกลุ่ม จะต้องเปลี่ยนเทคนิคการสอนจากการบอกเล่าหรือบรรยาย มาเป็นการฝึกปฏิบัติ

จริง ๆ ให้นักเรียนรู้จักใช้เหตุผล รวมทั้งรับฟังความคิดของเพื่อน ๆ และสามารถร่วมงานกับผู้อื่นได้ดี

### 3. การวัดและประเมินผล

#### 3.1 ขอบเขตของการประเมินผล

หลังจากที่นำหลักสูตรไปใช้แล้ว การประเมินผลหลักสูตรเป็นวิธีการที่จะทำให้เราทราบว่าหลักสูตรที่นำไปใช้นั้นได้ผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ สมิตร์ คุณานุกร (2518: 132) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรเป็นงานใหม่ มีขอบเขตกว้าง ต้องวางโครงการประเมินผลไว้ล่วงหน้า และในการประเมินนั้นคลุมถึงการวิเคราะห์ตัวหลักสูตร วิเคราะห์กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ วิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนและวิเคราะห์โครงการประเมินผลนั้นด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ กาเลน เซเลอร์ และวิลเลียม เอ็ม อเล็กซานเดอร์ (Galen Saylor and William M. Alexander 1974: 31 ) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการประเมินผลหลักสูตรไว้ดังนี้

3.1.1 ประเมินผลจุดประสงค์ของโรงเรียน จุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์ของการสอนว่ามีความเหมาะสม เพียงตรง และครอบคลุมเพียงใด

3.1.2 ประเมินผลโปรแกรมทั้งหมดของโรงเรียน ว่าครอบคลุมหรือไม่ ได้จัดลำดับก่อนหลัง และทำติดต่อกันหรือไม่ โดยยึดโครงการของโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน การติดตามผลการเรียน และการตัดสินคุณภาพของผู้จบการศึกษา

3.1.3 ประเมินโปรแกรมเฉพาะบางส่วน โดยพิจารณาในลักษณะของการสร้าง และความเป็นไปได้ที่บรรลุจุดประสงค์ของโปรแกรมนั้น

3.1.4 ประเมินผลการสอน โดยพิจารณาในลักษณะของโครงการและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

3.1.5 ประเมินผลโปรแกรมที่ใช้

#### 3.2 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนั้น จากระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กระทรวงศึกษาธิการ (2523: 8) ระบุไว้ว่า การประเมินผลนั้นมีจุดมุ่งหมายให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาผู้เรียน

จะต้องเป็นไปโดยรอบด้าน ทั้งด้านความรู้-ความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ ฉะนั้นในการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ ผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนมาโดยตลอด และในการประเมินผลนั้นจะต้องใช้เครื่องมือวัดให้ตรงตามจุดประสงค์ ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ได้ดีที่สุดก็คือครูผู้สอน โรงเรียนจึงเป็นผู้ประเมินผลการเรียน แต่อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของผู้เรียน ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานใกล้เคียงกัน การประเมินผลการเรียนของแต่ละโรงเรียนจึงต้องให้กลุ่มโรงเรียนให้ความเห็นชอบด้วย ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียนนั้น กลุ่มโรงเรียนควรจะได้มีการประชุมตกลงร่วมกันและสิ่งที่กลุ่มโรงเรียน จะต้องจัดทำคือ

- (1) การกำหนดอัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาคกับปลายภาคเรียน ของแต่ละรายวิชา
- (2) การจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา
- (3) การกำหนดจำนวนครั้ง ของการสอบเพื่อเก็บคะแนนระหว่างภาค
- (4) การจัดทำข้อสอบวิชาบังคับร่วม ไว้ใช้ในกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม ประไพพรรณ โกศยสุนทร (2528: 16-18) ได้สรุปผลการสัมมนา ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลไว้ว่า โรงเรียนในปัจจุบันมีเสรีภาพที่จะทำการวัดและประเมินผลเองได้ กระทรวงศึกษาธิการเพียงแค่ให้แนวทาง หลักเกณฑ์และวางระเบียบการวัดผลไว้ เพื่อให้ใช้เป็นแนวเดียวกันเท่านั้น ปัญหาที่พบคือครูส่วนมากยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างแท้จริง เกิดความไม่มั่นใจ และยังไม่สามารถใช้การวัดผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนได้เท่าที่ควร

### 3.2.1 ความสำคัญของการประเมินผลการเรียนการสอน

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524: 167) กล่าวถึง ความสำคัญของการวัดและประเมินผล ไว้ว่า ผลการประเมินมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ผู้เรียน การประเมินผลเพื่อปรับปรุง (Formative Evaluation) ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงแก้ไขการเรียนของตนได้ ก่อนที่จะก้าวไปศึกษาเนื้อหาใหม่ เพราะบุคคลจะแก้ไขการเรียนของตนได้ดีต่อเมื่อรู้จุดบกพร่องของตนเอง ส่วนการประเมินผลเพื่อตัดสินผล

การเรียนรู้ (Summative Evaluation) ช่วยให้ผู้เรียนวางแผนระยะยาวในการค้นคว้าหา  
แนวทางศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ

(2) ผู้ปกครอง การรายงานผลการเรียน ช่วยให้ผู้ปกครองรู้ความก้าวหน้า  
ของนักเรียนในความปกครองของตน และช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างทางบ้านกับโรงเรียน  
เป็นการสนับสนุนพัฒนาการในตัวผู้เรียนอีกด้วย

(3) ครูผู้สอน ผลการประเมินช่วยให้ครูสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนได้  
ถูกจุด เช่น เลือกสิ่งเร้าใหม่ เลือกวิธีสอนใหม่ หรือนำมาใช้ในการจัดกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนอยู่  
ในสภาพที่สามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น

(4) ฝ่ายแนะแนว การประเมินผลที่ดีจะช่วยการทำงานของบริการแนะแนวใน  
โรงเรียนได้มาก เช่น ช่วยวิเคราะห์ความเด่น ด้อยของผู้เรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษา  
เด็กเป็นรายบุคคล และเป็นแนวทางในการแนะแนวการเรียนหรืออาชีพให้แก่ผู้เรียน

(5) ผู้บริหาร อาจได้รับประโยชน์จากรายงานผลการเรียนของเด็กในแง่ต่าง ๆ  
ทำให้ทราบมาตรฐานทางด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งนำไปสู่แนวทางปรับปรุงส่งเสริมสภาพการ  
เรียนการสอนให้แก่ครู

### 3.2.2 ชนิดของการประเมินผลการเรียนการสอน

จำแนกตามจุดประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ 4 ชนิด คือ

(1) การประเมินผลก่อนการเรียน (Placement Test) เพื่อตรวจสอบ  
ความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน ที่จำเป็นในการเรียนต่อไป ผลการประเมินสามารถนำไปกำหนด  
จุดประสงค์ของการเรียนให้อยู่ในระดับที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ หรือนำไปใช้ในการปรับพื้นฐาน  
ความรู้เดิมให้มั่นคงขึ้น นอกจากนั้นการประเมินผลก่อนการเรียนยังมีประโยชน์อีก 2 ประการคือ  
เพื่อตรวจสอบว่าจุดประสงค์ข้อใดผู้เรียนรู้แล้วจะได้ตัดออกไปไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือใช้เป็น  
ข้อมูลในการจัดกลุ่มผู้เรียน และใช้เป็นพื้นฐานสำหรับเปรียบเทียบความก้าวหน้าของการเรียนรู้

(2) การประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียน (Formative Evaluation)  
กระทำในระหว่างที่มีการเรียนการสอนอยู่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน และตรวจ  
สอบประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลแบบนี้มีบทบาทในการเสริมกำลังใจ  
แก่ผู้เรียน ในแง่ที่ผู้เรียนได้รู้ความก้าวหน้าของตนเป็นระยะ

(3) การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง (Diagnostic Evaluation)

การประเมินผลชนิดนี้สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชนิดที่ 2 เป็นสิ่งที่ครูใช้กับผู้เรียนที่มีปัญหาทางวิชาการ เพื่อหาจุดบกพร่องของเด็กและหาสาเหตุของปัญหา การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยทำให้การสอนของครูมีทิศทางมากขึ้น

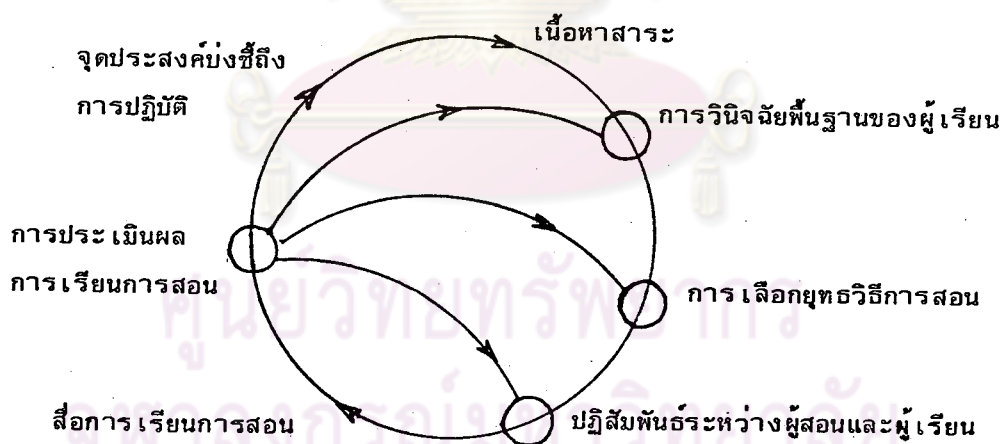
(4) การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation)

เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละระยะ เช่น ตอนสิ้นเทอม กลางเทอม กลางปี และสิ้นปี เป็นต้น

### 3.3 รูปแบบของการประเมินผล

#### 3.3.1 รูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอน

อนึ่ง เกี่ยวกับการประเมินผล เพื่อจะได้รูปแบบของการพัฒนาการเรียนการสอน อันเป็นส่วนสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้นั้น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2526: 14-16) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลไว้ โดยสรุปว่าการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เป็นระบบนั้น สามารถที่จะขยายแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังรูปแบบต่อไปนี้

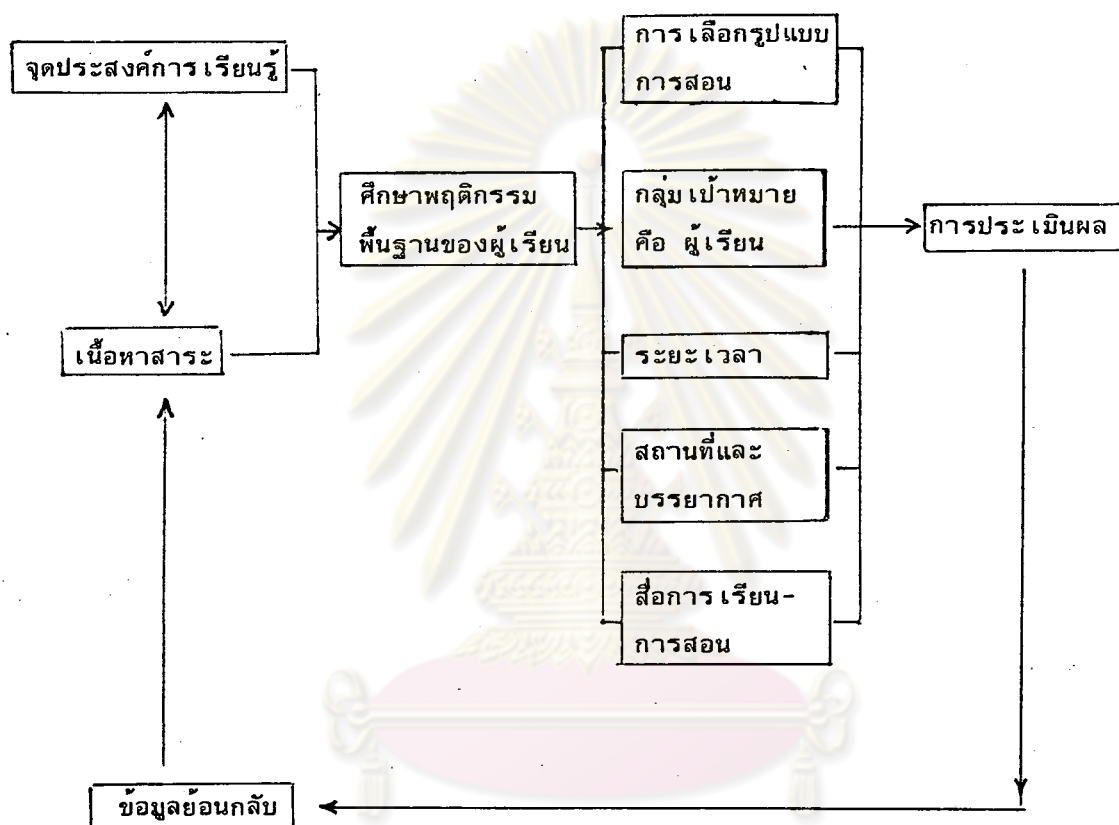


กล่าวคือ นอกจากจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ อันเป็นส่วนที่สำคัญควบคู่กันไปแล้ว เกี่ยวกับตัวผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นจะต้องศึกษาภูมิหลัง ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถในการเรียนรู้ รวมทั้งขนาดของกลุ่ม เพื่อจะได้เลือกยุทธวิธีการสอนได้เหมาะสม นอกจากนั้น การจัดระยะเวลาเป็นสิ่งที่มิผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะสภาพการเรียนการสอนจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้นขึ้นอยู่กับระยะเวลาความสนใจและความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ของผู้เรียนในระดับที่แตกต่างกันไป



### 3.3.2 รูปแบบการสอนที่พัฒนาเป็นระบบแล้ว

การพัฒนาการสอนนั้นส่วนมากกระทำกันเป็นระบบ เพราะสามารถตรวจสอบคุณภาพของการสอนได้ง่ายและเห็นชัดเจน ดังตัวอย่างต่อไปนี้



จากรูปแบบข้างบน จะพบได้ว่าการศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะช่วยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมมากน้อยเพียงใด เพื่อเตรียมบทเรียนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และตามปกติแล้ว ช่วงความสนใจของบุคคลโดยทั่วไปไม่เกินครึ่งละ 50 นาที อีกทั้งการใช้เวลาของการเรียนรู้ของแต่ละคนก็ไม่เท่ากัน บรรยากาศของจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยสถานที่ บุคคล วิธีการนำเสนอ กิจกรรมต่าง ๆ นั้น จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องพิจารณาด้วย และแม้ว่าสภาพการเรียนการสอนส่วนใหญ่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนก็ตาม สื่อการเรียนการสอนที่มีบทบาทช่วยเสริมบทเรียนให้มีชีวิตชีวา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและประหยัดเวลาด้วย

## บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น ได้กล่าวมาแล้วว่ามีองค์ประกอบอยู่หลายขั้นตอน ได้แก่ การบริหารและการบริการ การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการสอนของครู ซึ่งทั้งหมดนี้ควรจะได้เตรียมพร้อมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่การเตรียมและจัดสรรเอกสารหลักสูตร การให้ความรู้แก่ผู้นำหลักสูตรไปใช้ การให้บริการด้านอาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร ตลอดจนการเตรียมครูผู้สอนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการวัดและประเมินผลตามหลักสูตร เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่แท้จริงอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ใช้หลักสูตร

หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนซึ่งเน้นการปฏิบัติจริง ๆ มีอยู่ 2 ระดับ ได้แก่ ระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน

### 1. ระดับกลุ่มโรงเรียน

#### 1.1 จุดประสงค์

การที่โรงเรียนต่าง ๆ จัดรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้มีโอกาสร่วมมือกันในด้านงานบริหาร งานวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม อันจะเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2522 ได้ระบุจุดประสงค์ไว้ดังนี้

1.1.1 เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มร่วมมือกันส่งเสริมการใช้หลักสูตร ในเรื่องสื่อการเรียน เช่น การเลือกหนังสือเรียน หนังสือกำหนดให้อ่าน การจัดทำรายชื้ออุปกรณ์การสอน จัดทำโครงการสอนประกอบหลักสูตร ฯลฯ หรือการอบรมในเรื่องที่จำเป็น เช่น โครงสร้าง จุดหมาย การประเมินผลตามหลักสูตร เป็นต้น

1.1.2 เพื่อให้ร่วมมือกันในการวัดผล กล่าวคือ ให้กลุ่มโรงเรียนควบคุมการวัดผลการศึกษา เช่น ควบคุมข้อสอบให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันทุกโรงเรียน เป็นต้น

1.1.3 เพื่อให้ร่วมมือกันติดตามการใช้หลักสูตร ให้อภิปรายปัญหาเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติตามประเภทของกลุ่มวิชา หรือใช้ระบบหัวหน้าสายติดตามและประสานงานกับฝ่ายนิเทศการศึกษา

## 1.2 แนวทางปฏิบัติ

ในการพัฒนาทางวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ กลุ่มโรงเรียนควรมีวิธีการปฏิบัติดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.2.1 โครงการสอน ครูในกลุ่มช่วยกันจัดทำเพื่อใช้ภายในกลุ่ม

1.2.2 การสอน แต่ละกลุ่มโรงเรียน แต่ละสายวิชา มีอิสระในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.2.3 การจัดทำสื่อการเรียนการสอน ควรได้จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อพิจารณาและจัดทำร่วมกัน

1.2.4 การวัดผลการศึกษา กลุ่มควรมีการตกลงกันในเรื่องกำหนดวันสอบ การจัดทำข้อสอบ การดำเนินงานทดสอบระหว่างภาคเรียนหรือปลายภาคเรียน และอื่น ๆ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

## 2. ระดับโรงเรียน

### 2.1 จุดประสงค์

การนำหลักสูตรไปใช้ในระดับโรงเรียนนั้น ส่วนหนึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันกับทางกลุ่มโรงเรียน แต่อีกส่วนหนึ่งนั้น เน้นที่การปฏิบัติการและความร่วมมือกันอย่างจริงจังของบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย ดังนั้นแนวทางของการปฏิบัติงาน การใช้หลักสูตรในรายละเอียดอาจจะแตกต่างกันไป โดยสรุปแล้วมีจุดประสงค์ ดังนี้

2.1.1 ร่วมมือปฏิบัติการตามโครงสร้างและจุดประสงค์ของหลักสูตร

2.1.2 ร่วมมือปฏิบัติการตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.1.3 ร่วมมือในการสำรวจปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

2.1.4 ร่วมมือในการวัดและประเมินผลการศึกษา

2.1.5 ร่วมมือในการประชุม ปรึกษาและอภิปรายผลงาน

### 2.2 แนวทางปฏิบัติ

ในด้านแนวทางปฏิบัติระดับโรงเรียนนั้น สัจจ อูทรานันท์ (2527: 263-269) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานไว้ดังต่อไปนี้

### 2.2.1 งานบริหารและบริการหลักสูตร

ได้แก่ งานเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตรภายในโรงเรียน

### 2.2.2 งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และการจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

### 2.2.3 งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

ได้แก่ การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

## 2.3 หน้าที่และความรับผิดชอบ

ในด้านหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ในระดับโรงเรียนนั้น กรมสามัญศึกษา (2519: 201) ได้ระบุไว้ในคู่มือผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังต่อไปนี้

### 2.3.1 อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ

- (1) ต้องทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรอย่างถ่องแท้
- (2) ต้องกระตุ้น หรือนำครูผู้ซึ่ง เป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้
- (3) ต้องส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครู ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน
- (4) ต้องคำนึงเสมอว่า การบริหารที่ดี จะช่วยให้ครูทุ่มเทความคิด และพลังเพื่อการสอน ดังนั้นงานบริการที่จะช่วยส่งเสริมงานของอาจารย์ใหญ่ได้มาก ได้แก่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น จัดหาวัสดุประกอบหลักสูตร หนังสือค้นคว้าอื่น ๆ และจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ดีที่สุด
- (5) ใช้การประชุมครูให้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- (6) ต้องปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายและมีแผนปฏิบัติงานที่แน่นอน
- (7) ควรหาแนวทางที่จะส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น

การหาไปดูงานการสอนของโรงเรียนอื่นที่เห็นว่ามีผลงานดี : การส่งครูเข้ารับการอบรม ดูงาน และอื่น ๆ ตลอดจนการจัดให้มีประชุมกลุ่ม หรือประชุมหมวดวิชาเป็นการภายใน

(8) ประชาสัมพันธ์ผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

(9) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

นอกจากนั้น กรมสามัญศึกษา (2519: 200) ยังได้กล่าวถึงงานบริหารใน

โรงเรียนมัธยมศึกษาว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารควรมุ่งเน้นด้านวิชาการเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ครูและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การเรียนการสอน หรือแนวทางในการจัดการศึกษาใหม่ ๆ

### 2.3.2 ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ

แม้ว่าอาจารย์ใหญ่จะเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในด้านวิชาการ แต่จะเป็นเพียงการกำหนดนโยบายทั่วไป ไป ส่วนการปฏิบัติจริง ๆ นั้น จะมอบอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานและบริหารงานทางวิชาการให้แก่ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

(1) ควบคุมดูแลให้การเรียนการสอนเป็นไปโดยความเรียบร้อย

(2) ปรับปรุงงานวิชาการด้านต่าง ๆ ทั้งในแง่ปริมาณงานและ

คุณภาพ

(3) ส่งเสริม สร้างความสะอาดต่าง ๆ สำหรับงานสอน เช่นงาน

เกี่ยวกับตำราเรียน หนังสือประกอบและอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

(4) ประสานงานระหว่างครู อาจารย์ และผู้บริหารโรงเรียน

(5) ช่วยนิเทศการสอนและการทำงานของครู

(6) จัดตารางสอน ตารางสอบ และตารางกิจกรรมต่าง ๆ

(7) ตรวจสอบโครงการสอน บันทึกการสอน การเก็บคะแนน การทดสอบ

และการวัดผล

(8) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เป็นปัจจุบันและเหมาะสมกับความ

สะดวกที่โรงเรียนมี

### 2.3.3 หัวหน้าหมวดวิชา

หัวหน้าหมวดวิชาเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมากในการบริหาร เช่นเดียวกัน

พนัส หันนาคินทร์ (2519: 66) กล่าวว่า หัวหน้าหมวดวิชาทำหน้าที่เป็นผู้บริหารขั้นต้น

รับผิดชอบ ควบคุม ดูแลและนำครูภายในหมวดของตน หัวหน้าหมวดวิชามีหน้าที่ดังต่อไปนี้



- (1) ดำเนินการจัดทำประมวลการสอนในสายวิชาของตน
- (2) ดูแลให้งานวิชาการสัมพันธ์กับสายวิชาอื่น ๆ
- (3) ดูแลจัดหาแบบเรียน หรือหนังสือประกอบการเรียน อุปกรณ์
- (4) กำหนดมาตรฐานและวิธีการประเมินผลการเรียนในหมวด
- (5) นิเทศการสอนแก่ครูในสายวิชา
- (6) เป็นตัวแทนของสายวิชาในการติดต่อกับฝ่ายอื่น ๆ

#### 2.4 ครูผู้สอน

ครูเป็นตัวจักรสำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ ถ้าครูไม่เห็นความสำคัญและไม่เข้าใจหลักสูตรดีพอ หลักสูตรนั้นจะประสบผลสำเร็จยากหรือแทบจะไม่มีเลย ดังนั้นครูจึงควรศึกษาหาความหมาย และหน้าที่ของตนให้แจ่มแจ้งและนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเรื่องนี้กรมสามัญศึกษาได้กล่าวถึงหน้าที่ของครูผู้สอนไว้ สรุปได้ดังนี้

- (1) จัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนในจุดประสงค์ มีเนื้อหาสมบูรณ์ มีการประเมินผลและแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
- (2) เตรียมการสอนให้มีเนื้อหาวิชาสมบูรณ์ตามหลักสูตร และมีหลักการ ลำดับขั้นตอนดี
- (3) เตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควรจะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ประหยัด
- (4) ดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่เตรียมไว้ ใช้อุปกรณ์ให้ถูกต้องเหมาะสมกับบทเรียนและเวลา
- (5) ประเมินผลตามกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีหลักวิชา พร้อมทั้งนำไปใช้แก้ข้อบกพร่องด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ
- (6) เสียสละเวลาเพื่อสอนซ่อมเสริมหรือทบทวน เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- (7) ควบคุมชั้นเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอยู่เสมอ
- (8) สร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อเพื่อนร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาจากหน้าที่ของครูผู้สอนดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่าเพื่อความสอดคล้องกับการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทที่เคยเป็นผู้สอนเพียงอย่างเดียว มาเป็นผู้ปรึกษา ผู้ช่วยจัดหา เลือกเนื้อหาในการสอนให้สัมพันธ์กับชีวิตจริง เป็นผู้สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเอง นอกจากการทำงานเป็นกลุ่ม จะต้องเปลี่ยนเทคนิคการสอนจากการบอกเล่าหรือบรรยาย มาเป็นการฝึกปฏิบัติจริง ๆ

## งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### 1. งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาและวิจัยในประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาชั้นนั้น พอจะสรุปได้ดังนี้

#### 1.1 ด้านการบริหารและการบริการ

สุดใจ ไสสุก (2522: 158) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานวิชาการเท่าที่ควร มุ่งแต่องานด้านธุรการและการปกครอง ไม่มีการวางแผนงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหาร และครู อาจารย์ ทำให้ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานน้อย ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ควรมีห้องปฏิบัติการภาษา การขาดห้องประจำหมวดวิชา ทำให้อุปกรณ์การสอนแต่ละสายวิชากระจัดกระจาย

กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524: 146-148) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า มีปัญหาด้านเอกสารหลักสูตรยังไม่เพียงพอ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก มีสภาพการใช้หลักสูตรและปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าควรจัดตั้ง ศูนย์กลางทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือและให้บริการในด้านข่าวสาร-ความรู้ ใหม่ ๆ การประชาสัมพันธ์เรื่องหลักสูตรและการผลิตสื่อการเรียน

เสาวภา เชาวนซ์ลากร (2525: 255) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศ การศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกองการมัธยมศึกษา โดยสรุปผลการวิจัยว่า ระบบการบริหารโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร ขาดการประสานงานกัน ภายในโรงเรียน ขาดการติดตามผลและประเมินผล ขาดงบประมาณ ขาดเครื่องมือ เครื่องใช้ บุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติงานนิเทศ เพราะมีงานสอนมากอยู่แล้ว และได้เสนอแนะว่าควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการจัดการนิเทศภายในอย่างกว้างขวาง และจริงจัง เริ่มจากหัวหน้าหมวด หัวหน้าระดับ หัวหน้าสถานศึกษา และผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป

พงษ์พิศ ทะคง (2526: 78) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 ได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะว่า ฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวด ควรร่วมกันจัดแผนการเรียนตามความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์

กาญจนา อัญญาโชโต และเสาวคนธ์ อรุณรัตน์ (2526: 67) ได้เสนอข้อคิดเห็นจากการติดตามผลและแนะนำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ปีงบประมาณ 2524 โดยสรุปปัญหาด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเห็นความสำคัญ ด้วยเห็นว่าในชีวิตประจำวันไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษ นักเรียนเรียนไม่ดี และสอบตกเป็นส่วนมาก เนื้อหาวิชานั้นมีมาก บางตอนจำเป็นต้องให้ได้ฝึกทักษะ แต่สอนได้ไม่ครบ เพราะครูจำเป็นต้องสอนให้ทันตามกำหนด ดังนั้นครูจึงควรทำความเข้าใจจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างถ่องแท้ และรู้จักแยกแยะ เลือกเนื้อหา และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกันมากขึ้น

ยุพิน โภครัตติกุล (2527: 121-125) ได้ทำวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 หมวดวิชาภาษาอังกฤษ ได้สรุปผลในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนรัฐบาลว่า ครูควรกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจนและแจ้งให้นักเรียนทราบทุกคาบที่สอน ครูควรเน้นการฝึกทักษะทางภาษาทั้งสี่ด้านเพื่อใช้ในการสื่อสารโดยให้ได้ฝึกกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ และเห็นว่า การตัดสินใจผลการเรียนจากคะแนนระหว่างภาคและปลายภาคมีความเหมาะสม นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนมากขึ้น ควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อศึกษาสภาพความพร้อมและปัญหาของทางโรงเรียน และเสนอแนะให้จัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์วิชาภาษาอังกฤษ อย่างสม่ำเสมอ

## 1.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

อรอวล บุณนารมย์ (2521: 125-136) ได้ทำวิจัยเรื่องการผลิตและการใช้ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และสรุปผลการวิจัยว่า ครูผู้สอนจะต้อง เข้าใจนโยบายและ

แผนการศึกษาที่ปรับปรุงใหม่ มีวิธีสอนที่สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมได้ มีประสบการณ์ในด้านการใช้ภาษาและขนบธรรมเนียมของชนชาติเจ้าของภาษา และมีความสามารถจะสนทนากับชาวต่างประเทศได้คล่อง ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรมีการจัดอบรมครูสอนภาษาอังกฤษทันทีเมื่อได้รับการบรรจุหรือก่อนทำการสอน และเนื้อหาในการอบรม ควรเป็นเรื่องเกี่ยวกับ หลักสูตร แบบเรียน ประมวลการสอน วิธีประเมินผล และเรื่องอื่น ๆ ที่ครูควรรู้ ตลอดจนมีการจัดทำโครงการสอน เอกสารประกอบหลักสูตรอีกด้วย

นพมาศ รัตนปริตาทกุล (2523: 76-77) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศของครูภาษาอังกฤษในกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนภาษาอังกฤษมาแล้ว ในการสอนครูส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ครูใช้วิธีสอนแบบให้กฎเกณฑ์หลังจากผู้เรียนเรียนไปแล้ว และเน้นทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ตามลำดับ ส่วนปัญหาในการเรียนการสอนพบว่า โรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์ ครูไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมอุปกรณ์และจัดกิจกรรม จำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นมีมาก นอกจากนั้น ยังได้เสนอแนะว่า หลักสูตรและแบบเรียนควรสอดคล้องกัน จุดประสงค์ของหลักสูตรต้องชัดเจน และทางโรงเรียนควรจัดอุปกรณ์การสอนไว้ให้เพียงพอและสะดวกในการนำไปใช้

สมศักดิ์ เจริญสุข (2525: 81-82) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพครูภาษาอังกฤษ และสรุปผลการวิจัยว่า สมรรถภาพที่ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาจำเป็นต้องมีนั้นประกอบด้วย ความรู้อย่างลึกซึ้ง ถูกต้องแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน มีทักษะทางภาษาดีทุกด้าน โดยเฉพาะทักษะการพูด ต้องรู้วัตถุประสงค์ หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้โดยใช้เทคนิคหรือกลวิธีสอนที่เหมาะสม โดยเฉพาะในการนำเข้าสู่บทเรียนและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าจากผลการวิจัยดังกล่าวอาจจะนำไปเป็นแนวทางในการเตรียมแผนงานหรือโครงการในการฝึกอบรมและจัดการศึกษาแก่ครูภาษาอังกฤษทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

อุไรวรรณ ศฤงคาร์นันต์ (2526: 96-97) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา เกี่ยวกับแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และสรุปผลการวิจัยว่า ครูภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยในระดับมากกว่าแนวการสอนเพื่อการ

สื่อสารสอดคล้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน จุดประสงค์ของหลักสูตร เน้นการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของนักเรียน และเนื้อหาของแบบเรียนภาษาอังกฤษมีความสอดคล้องกับแนวการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการอบรมครูภาษาอังกฤษเกี่ยวกับแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมากขึ้น พร้อมทั้งมีการติดตามผลว่าได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการสอนมากเพียงไร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสปรับปรุงตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิธีการสอน ควรจัดหาทุนให้ครูภาษาอังกฤษได้มีโอกาสไปศึกษาและดูงานต่างประเทศอย่างทั่วถึง และควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักและเห็นประโยชน์ของการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

กาญจนา ปราบพาล และคณะ (2527: 121-124) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยว่า ประสิทธิภาพและความสามารถในการใช้ภาษาแยกออกจากกันไม่ได้ วิธีสอนแบบมุ่งใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ทำให้นักเรียนมีความสามารถใช้ภาษาแบบทักษะสัมพันธ์ คณะผู้วิจัยได้ชี้แนะเพิ่มเติมว่า การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถและความสนใจของนักเรียนแต่ละระดับ และความยากง่ายของเนื้อหาไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบทางภาษา แต่ควรเป็นสิ่งที่เสนอความคิดอย่างเป็นระบบ และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของนักเรียน

### 1.3 ด้านการวัดและประเมินผล

สุดใจ ไสสุก (2522: 158) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานวิชาการเท่าที่ควร มุ่งแต่งานด้านธุรการและการปกครอง ไม่มีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร และครู อาจารย์ ทำให้ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานน้อย ในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ควรมีห้องปฏิบัติการภาษา การขาดห้องประจำหมวดวิชาทำให้อุปกรณ์การสอนแต่ละสายวิชากระจัดกระจาย เกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผลนั้น การดำเนินงานของฝ่ายวิชาการมีปัญหาตามวกในเรื่องการออกข้อสอบ การคุมสอบ การจัดตารางสอน ขาดการประเมินผลเพื่อหาข้อบกพร่องและวิธีแก้ไข

พงษ์พิศ ทะคง (2526: 78) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 9 ได้สรุปและให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้แก่ครูให้มากขึ้นเกี่ยวกับการทำแผนการสอน



และควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียน ฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวด ควรร่วมกัน จัดแผนการเรียนตามความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ รวมไปถึงการจัดระบบสอนซ่อมเสริม เน้นให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความจำเป็นของการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง

## 2. งานวิจัยในต่างประเทศ

การศึกษาและวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษนั้น หอจะสรุปได้ดังนี้

### 2.1 ด้านการบริหารและการบริการ

โดนัล ไอ โบเวน (Donald I. Bowen 1977: 4-5) ได้ศึกษาเรื่องความจำเป็น ในการนิเทศการใช้หลักสูตร พบว่า การสัมมนาครูสอนภาษาอังกฤษนั้นสำคัญมาก เพราะจะช่วย สร้างพื้นฐานที่สำคัญแก่ครู ดังนั้นครูจะต้องได้รับการช่วยเหลือให้รู้และเข้าใจแนวทางปฏิบัติตาม หลักสูตร รวมทั้งคู่มือครู วิธีสอนทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ข้อความในทฤษฎีต่าง ๆ ก็ควร จะได้อธิบายไว้อย่างดี มีตัวอย่างประกอบให้เห็นชัดเจนพอที่จะนำไปปฏิบัติได้

ยอร์จ อาร์ โพเดรบาร์ค (George R. Podrebarac 1983: 662A) ได้ทำ การวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในทัศนคติของผู้ปฏิบัติ ในเขตออนตาริโอ แคนาดา โดยใช้ แบบสอบถามกับประชากรที่เป็นผู้บริหาร 29 คน และครู อาจารย์ 226 คน พบว่า ผู้ตอบแบบ สอบถามส่วนใหญ่ ยังไม่เข้าใจชัดเจนถึงความแตกต่างในนโยบายและเนื้อหาของหลักสูตร ปัจจุบันกับหลักสูตรฉบับก่อน มีครูร้อยละ 50 ไม่ทราบว่าการวงศึกษาธิการของแคนาดา ได้ให้ความช่วยเหลือหรือดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไรบ้าง ร้อยละ 80 รู้สึกว่าตนเอง เป็นเพียงผู้รับนโยบาย หรือสนองตอบต่อการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ นอกจากนั้นผู้บริหาร และครูยังเห็นด้วยว่า การประชุมชี้แจงและการมีคณะกรรมการเพื่อแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะ แต่ละด้าน จะช่วยแก้ปัญหาได้

### 2.2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

วิลเลียม อาร์ พาร์คเกอร์ (William R. Parker 1967: 53) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การสอนภาษาต่างประเทศกับบทบาทสมมติ โดยเก็บข้อมูลและทดลองสอนในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง รัฐนิวยอร์ก ได้สรุปและเสนอแนะว่า การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ควรสอนในสภาพการณ์

ที่เป็นจริงเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการร้องเพลง ท่องบทโคลง อ่านออกเสียง หรือแสดงบทบาทสมมติก็ตาม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความมั่นใจที่จะใช้ภาษาที่ตนเรียน ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการพยายามจัดบรรยากาศ และกิจกรรมให้เหมือนกับสภาพการณ์จริงในประเทศเจ้าของภาษามากที่สุด ได้เพิ่มเติมว่าการได้แสดงออกในสภาพการณ์ดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมทั้งในส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่างจากสังคมของตนเอง

ไมเคิล แลนเจนบาค (Michael Langenbach 1972: 35-38) ได้วิจัยเกี่ยวกับเจตคติของครูที่มีต่อการใช้และการวางแผนพัฒนาหลักสูตร พบว่าครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร มีเจตคติต่อหลักสูตรสูงกว่าครูที่ไม่ได้มีส่วนร่วม และระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน มีอิทธิพลต่อเจตคติของครู นอกจากนี้ยังพบว่าครูที่มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรจะมีเจตคติทางบวกต่อการใช้และการวางแผนหลักสูตรมากกว่า จึงควรมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้มากขึ้น เกี่ยวกับการวางแผนและการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน

คอนสแตนติน พี กาแลนท์ซีส (Constantine P. Kalantzis 1972: 1321A) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดระบบในการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยทดลองตามโมเดลที่สร้างขึ้นในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในโครงการของศูนย์ค้นคว้าการสอนภาษาในบอสตัน แมทซาชูเซตส์ สรุปผลการวิจัยว่า การเรียนการสอนจะได้ผลอย่างจริงจังนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุตามจุดประสงค์ โดยนำเอาลักษณะทางสังคมและจิตวิทยามาผสมผสานกับความรู้ด้านภาษา และวิธีสอนของตน นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมว่าการสอนภาษาอังกฤษไม่เพียงแต่จะเป็นภาระของครูผู้สอนเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้พิจารณาและเอาใจใส่ในการใช้หลักสูตรนั้นด้วย

นิทซา ลาโด เบริโอบุส (Nitza Llado' Berribus 1978: 7321A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ในเปอร์โตริโก โดยเน้นที่ทัศนคติและกระบวนการสอนของครู สรุปผลว่า ทัศนคติของครูผู้สอนกับกระบวนการสอน มีความสัมพันธ์กัน และชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนมีผลโดยตรงต่อทัศนคติเกี่ยวกับภาษาอังกฤษและกระบวนการสอนของครู ดังนั้นผู้บริหารควรพิจารณาและกระตุ้นให้มีความร่วมมือกันมากขึ้น โดยเฉพาะการวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

ทอริลโล โรเบิร์ต (Tauriello Robert James 1982: 5016A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบพื้นฐานของการวางแผนหลักสูตรภาษาอังกฤษระยะสั้น ที่เมืองบัฟฟาโล รัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดยเก็บข้อมูลจากการศึกษาภูมิหลังของท้องถิ่น สัมภาษณ์ผู้บริหาร และใช้แบบสอบถามกับครูสอนภาษาอังกฤษ สรุปผลว่า ในการวางแผนหลักสูตรภาษาอังกฤษระยะสั้นนั้น จะเกิดประโยชน์และดำเนินไปด้วยดีมากยิ่งขึ้น ต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ความต้องการและสภาพการดำรงชีวิตในท้องถิ่น ความพร้อมของโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการวัดและประเมินผล โครงการและการมีจุดประสงค์ที่เด่นชัด

จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น จะเห็นได้ว่า งานด้านการศึกษา โดยเฉพาะ เรื่องของหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการพัฒนาอันนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในแทบทุกด้าน การศึกษาและวิจัยจึงได้เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันไปโดยตลอด และต่อเนื่องกัน การศึกษาค้นคว้า การวางแผน การทดลอง และการนำไปใช้จริงของหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษจึง เป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง ต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันให้มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย